

A photograph of a set of concrete steps. A single brown pine cone lies on one of the steps. At the bottom of the steps, a small green plant is growing out of a crack, with some dry pine needles scattered around it.

LENA PETERSSON

Hon

verkar

vara

mycket

ensam

Hon verkar vara mycket ensam

*En självbiografi om hur det kan vara
att leva med Aspergers syndrom*

(Del 1)

Lena Petersson

Lumenos
— Förlag —

Alla namn i boken som avser klasskamrater under skol- och studietid är fiktiva och har ingen som helst koppling till verkliga personer, så om någon person känner sig träffad så är det inte författarens avsikt. För berättelsens skull används fiktiva namn för att göra texten mer läsvänlig.

Lumenos Förlag
Lisasandsgatan 3
667 30 Forshaga
www.lumenos.se

© Lena Petersson och Lumenos Förlag
Titel: Hon verkar vara mycket ensam
Författare: Lena Petersson
Omslagfoto: Lena Petersson
Demoversion av boken
ISBN: 978-91-87855-26-9

Denna bok tillägnar jag:

Alla som har en funktionsnedsättning inom Autismspektrumtillståndet. De som känner till funktionsnedsättningen och de som inte känner till den. Kom ihåg att du duger precis som du är! Du är värdefull och viktig! Även om livet är tufft så ge inte upp! Det finns en mening med att just du finns till så fortsätt att göra det så länge som du kan.

Mamma och pappa och alla andra anhöriga till någon som har en funktionsnedsättning inom Autismspektrumtillståndet. Det är okej att gråta när man är ledsen. Det är bra att be om hjälp. Nej, ensam är inte stark. Tillsammans blir vi starka och kanske slipper att krocka med den berömda väggen och bli utbrända och ihjälstressade.

Den lilla flickan Lena. Var inte rädd. Allting kommer att ordna sig. Du har en framtid.

Den vuxna Lena. Grattis! Ditt första delmål är nått nu. *Hon verkar vara mycket ensam* är klar. Bra jobbat!

Innehållsförteckning

Inledning	13
Prematurbarn	15
Uppväxtmiljön	16
<i>Eldfobin</i>	16
<i>Kommunikation</i>	17
Skoltiden	19
Förskoletiden 1986	19
<i>Jag vill leka och få kamrater</i>	19
<i>En oväntad händelse på skolbussresan hem</i>	21
Lågstadietiden	23
<i>Social interaktion</i>	23
<i>Extragymnastiken</i>	25
<i>Förberedelser för övergången till mellanstadiet</i>	26
<i>Kyrkans barnverksamhet</i>	27
<i>Lägret med kyrkans barnverksamhet</i>	28
Mellanstadietiden	30
<i>Mitt extrema sömnbehov</i>	30
<i>Engelska</i>	31
<i>Enty!</i>	34
<i>Stelkrampssprutan</i>	35
<i>Konfrontationen i källaren</i>	37
<i>Kung, knekt, dam</i>	39
<i>Gipsmasken</i>	41
<i>Arbeta på beting</i>	42
<i>Mina största intressen har inget värde i skolans värld</i>	44
<i>Övning inför minimusikalen</i>	
Den förlorade sonen	45
<i>En kväll med scoutkåren</i>	46

<i>Jag får inte vila mig ifred</i>	47
<i>Jag är den största idioten som finns</i>	
<i>och jag duger inte som jag är</i>	50
<i>Flourtanten och tandläkaren är i maskopi</i>	
<i>med varandra och tandläkarens strategi</i>	
<i>fungerar inte</i>	51
<i>På danskurs med ABF</i>	52
<i>Jag börjar att skriva på fritiden</i>	55
<i>Läraren försöker att hjälpa mig att få en kompis</i>	56
<i>Jag får en falsk profetia av läraren</i>	58
Nykterhetslöftesavläggningen	60
Folkdansen	69
Ledsagare	74
Tärna	80
Jag har en bästis	85
Konfirmationen	87
Jag vill kunna köra bil, men inte så fort	99
Högstadietiden	100
<i>Jag försöker att motivera mig</i>	
<i>till att gå i skolan</i>	100
<i>Morgonrutin</i>	101
<i>Eftermiddagsrutin</i>	102
<i>Kvällsrutin</i>	103
<i>Psykosocialt</i>	104
<i>Hygien</i>	106
<i>Jag kan skolbussvägen utantill</i>	107
<i>I huvudkorridoren</i>	108
<i>I de mindre korridorerna</i>	109
<i>Lektionerna</i>	111
<i>Jag skriver och försöker att visa empati</i>	114
<i>På spaning efter brevkompisens lya</i>	115
<i>I matsalen</i>	116
<i>Jag visar att jag inte är någon levande död</i>	117
<i>Vardagsekonomi</i>	122
<i>Hemkunskap</i>	123
<i>Matematik</i>	125
<i>Klasskamraternas syn på mobbningen</i>	129

<i>Vår nya klasskamrats syn på mobbningen</i>	130
<i>Jag försöker att tillämpa strategin:</i>	
<i>"Strunta i dem så slutar de"</i>	130
<i>Någon tycker att jag är en papperskorg</i>	132
<i>Det hjälper inte ens att svära på Bibeln</i>	133
<i>Jag vill inte följa med till Gotland längre</i>	136
<i>Sista veckan</i>	138
<i>De som jag skulle vilja umgås med</i>	139
<i>Jag står inte längst ner på rangskalan längre</i>	141
<i>Konfrontationen på skolbussen</i>	142
<i>Förberedelser inför övergången till gymnasiet</i>	144
Gymnasietiden	147
<i>Strategi för att försöka hitta på den nya skolan</i>	147
<i>Matsalen</i>	150
<i>Filosofi</i>	152
<i>Barn- och ungdomspsykologi</i>	155
Psykosocialt	159
Tandregleringen	161
Skolhälsovården	166
Det sociala samspelet	169
Fritiden	173
Den första skrivarkursen	178
Skrivarkursåterträffar	183
Mitt engagemang inom nykterhetsrörelsen	185
Fester och nykter berusning	190
Fördomar	192
Mobbning	194
Hygien	198
Abiturientbalen	200
De sista två veckorna	209
Studentexamensdagen	211
Vad ska jag göra efter gymnasiet?	218
Psykologkontakt	220
Folkhögskoletiden	224
<i>Körkortet</i>	224
<i>Folkhögskolan</i>	231
<i>Det sociala samspelet</i>	233

<i>Skrivandet som fritidsintresse</i>	
<i>och strategi vid fördjupningsarbeten</i>	234
<i>Inför käkbenstransplantationen</i>	237
<i>Jag engagerar mig ännu mer i föreningslivet</i>	238
<i>Vad ska jag göra efter folkhögskolan?</i>	239
<i>Sommarskrivarkurs på Braheskolan</i>	239
<i>Sommarskrivarkurs på Lunnevad</i>	241
Universitetstiden	243
<i>Det sociala samspelet</i>	246
<i>Jag får äntligen nytta av mina</i>	
<i>Ombergskunskaper</i>	247
<i>Käkbenstransplantationen</i>	254
<i>Salstentan</i>	260
<i>Jag inser att det finns mobbning</i>	
<i>på universitetet också</i>	265
<i>Psykosocialt</i>	265
<i>Jag väljer huvudämne och</i>	
<i>slipper tandställningen</i>	272
Skrivandet	276
<i>Tillbaka på Braheskolan</i>	278
<i>Sommarskrivarkurs på</i>	
<i>Södra Vätterbygdens folkhögskola</i>	285
<i>Jag testar på estradpoesi</i>	290
Det sista juniorlägret på Sverkersholm	293
Gudinnekurs	300
Jag får stipendium	321
Litteraturvetenskap D	323
Medeltidsveckan på Gotland	325
Muntan	342
Mina studieplaner spricker	344
Jag praktiserar på Linköpings föreningsarkiv	356
Psykosocialt	358
Skrivarkurser på högskolenivå	361
Tjugofemårskalaset som blev ett trettioåttårskalas	363
Magisterexamensfesten	366
Hösten 2005	368
Högskoletiden	371

<i>Ett grupparbete</i>	371
<i>Klassåterträffen</i>	373
<i>Psykosocialt</i>	375
<i>Skrivandet</i>	377
<i>Ekonomi</i>	380
<i>Dansträningen</i>	381
<i>Roadtrip</i>	393
<i>Unga berättare</i>	396
<i>Streetdancejam</i>	398
<i>Jag får revansch på "running man"-steget</i>	400
<i>Jag provar på självpublicering</i>	400
<i>Jag försöker att skriva en magisteruppsats</i>	401
<i>Magisteruppsatsen blir en kandidatuppsats</i>	419
<i>Psykosocialt</i>	422
Mina drömmar om framtiden 1	425
<i>Dansträningen</i>	428
<i>Arbetsförmedlingen</i>	431
<i>Jag lyckas med att göra ett bra solo</i>	435
<i>Anställningsintervjun på Skolinspektionen</i>	439
<i>Anställningsintervjun på</i>	
<i>Länsbibliotek Östergötland</i>	443
Arbetslivet 1	445
<i>Psykosocialt</i>	451
Misstanken om Aspergers syndrom	455
<i>Screeningtest för autism</i>	462
<i>Vårdcentralen och NPU</i>	464
Arbetslivet 2	466
<i>Skrivandet</i>	472
<i>Jag får min debutdiktsamling utgiven</i>	473
Mina drömmar om framtiden 2	476
Tack till	485
Författarporträtt	487

Inledning

Det fanns inte mycket forskning och kunskap om autism när jag växte upp och gick i grundskolan. Det ledde till att varken jag, mina närstående, vårdpersonalen eller skolpersonalen hade en aning om att jag uppfattade världen annorlunda och att jag hade vissa svårigheter och ett stödbehov som mina klasskamrater inte hade. Det resulterade i att jag inte fick den hjälp som jag skulle ha behövt i skolan och att det blev missförstånd. Detta gjorde att jag inte fick det bemötande som jag hade behövt för att kunna känna mig trygg och må bra och bli bättre förberedd inför framtiden. Trots mina svårigheter så lyckades jag att få både gymnasiekompetens och högskolekompetens, samt en uppdragsanställning och en praktikplats. Detta berättar jag om i den här boken som är den första delen i självbiografin.

Tack vare mitt stora skrivarintresse och att jag deltog i skrivarkurser lärde jag känna min kompis Kerstin Åkerström. Det var hon som frågade mig om jag hade genomgått någon neuropsykiatrisk utredning. Det var 2010. Jag var färdigutbildad kulturvetare, litteraturvetare och biblioteks- och informationsvetare. Jag provade på att arbeta. Det var lika ansträngande att jobba som det hade varit

att studera och det såg inte ut som om jag skulle få någon fast anställning. Jag var 30 år och hade ingen egen ekonomi och jag bodde fortfarande hemma hos mina föräldrar.

Jag deltog i en studie om problem med mentalisering (förmågan att kunna föreställa sig vad andra personer tänker och känner) hos personer med Aspergers syndrom. Under studien blev jag uppmannad att skriva en bok om mina personliga erfarenheter av att leva med funktionsnedsättningen. Resultatet blev *Hon verkar vara mycket ensam* och *Detta resulterade ofta i oro och gråt*. En tvådelad självbiografi som handlar om hur livet kan vara för en person med Aspergers syndrom. Jag skriver hur livet kan vara eftersom alla med Aspergers syndrom har olika styrkor och svårigheter och därför kan det som jag upplever som svårigheter inte upplevas som svårt av alla som har samma diagnos. Boken *Detta resulterade ofta i oro och gråt* är den andra delen i självbiografien och den handlar om hur jag gick igenom den neuropsykiatriska utredningen och hur livet blev efter det.

Under mellanstadiet sade jag till de som mobbade mig i skolan:

”Om ni inte slutar att mobba mig så ska jag skriva om er i mina memoarer.”

Om de läser den här boken kanske de ångrar att de mobbade mig. Ingen ska behöva vara rädd för vad jag skriver. Jag kommer inte att namnge någon och även om minnena av mobbningen fortfarande gör ont så förlåter jag mobbarna. De visste inte att jag hade en funktionsnedsättning. De kan med fördel läsa böckerna och få mer kunskap och bli mer accepterande mot människor som har en annorlunda världsuppfattning.

Lena Petersson, Linköping 2017

Prematurbarn

Jag skulle ha fötts den 6 maj 1980, men mamma fick havandeskapsförgiftning. Det blev förlossning med kejsarsnitt. Jag föddes den tolfte mars, nästan två månader för tidigt. I journalen beskrevs jag som ett mycket vitalt barn som skrek efter tjugo sekunder. Jag vägde 1 420 gram och var 40 centimeter lång med ett huvudomfång på 29 centimeter. Det betydde att jag var kort i förhållande till födelsetiden och födelsevikten. I övrigt mätte jag utmärkt och lades i kuvös för att växa till mig. Trots att jag lades i kuvös redan efter sex minuter så hade min kroppstemperatur hunnit att sjunka till knappt 34 grader. Det dröjde sex timmar innan jag fick en normal kroppstemperatur.

Min för tidigt födda kropp klarade inte av att hålla värmen själv eftersom vikten var låg, kroppsytan var stor och det saknades isolerande underhudsfett och hull. Förmågan att suga och svälja kunde jag inte heller kontrollera så mamma kunde inte amma mig. Hon fick pumpa ut bröstmjölken och komma in till sjukhuset varje kväll och mata mig med nappflaskan och byta blöja på mig. Hon tog kort på mig där jag låg i kuvösen så att jag kunde få se det när jag blev äldre. När jag vägde två kilo, eller 2 180 gram för att vara exakt, så hissade personalen en flagga på kuvösen och mamma fick ta med mig hem. Då hade jag legat i kuvös i lite mer än en månad. På återkontrollerna på sjukhuset bedömdes jag vara sannolikt normalutvecklad för min ålder.

Uppväxtmiljön

Eldfobin

Jag var fyra år. Jag lekte ensam på vardagsrumsgolvet. Teven var påslagen eftersom mina föräldrar skulle titta på något teveprogram som ännu inte hade börjat. Bakgrundsmusiken på teven fick mig att avbryta leken. Musiken gick förmodligen i moll. Kanske innehöll den en slinga som påminde om en vissling. Jag tittade på teven. Jag såg lågor. Kanske hörde jag hur det sprakade också. Jag grät och gömde mig bakom fåtöljerna. Mina föräldrar hastade in i vardagsrummet.

”Vad är det, Lena? Varför är du ledsen?” frågade de.

Jag pekade mot teverutan, men lågorna och den otäcka musiken var borta. Nästa gång som jag hörde musiken och jag såg lågorna så grät jag och gömde mig bakom fåtöljerna igen. Mina föräldrar satt i soffan. De vände sig mot mig.

”Du behöver inte vara rädd, Lena. Den där branden på Stockholms slott hände för väldigt länge sedan. Det var ingen som kom till skada och det kommer inte att börja brinna i vårt hus. Det där var bara en bild på teven”, sade de.

Jag slutade att gråta. Deras teveprogram började. Jag gick fram till teven och tittade.

”Stå inte så nära teven. Det är inte bra för dina ögon. Kom och sätt dig hos oss istället”, sade mamma.

Jag satte mig bredvid henne i soffan. Hon tog på sig sina hörlurar. Sedan tryckte hon på fjärrkontrollen så att undertexterna till programmet visades. Jag hörde vad människorna i teveprogrammet sade både genom hennes hörlurar och genom tevehögtalarna, men jag förstod ändå inte vad personerna talade om för någonting. Därför tittade jag på undertexterna trots att jag inte kunde läsa. Bokstäverna förändrades allteftersom personerna pratade med varandra. Otåligt petade jag på mammas arm och jag drog i hennes tröjärm medan jag sökte hennes blick. Hon vände sig mot mig och lyfte på den ena hörluren.

”Va?” frågade hon.

”Vad säger de för någonting? Vad står det för någonting?” frågade jag.

Hon tog på sig hörluren igen. Sedan riktade hon uppmärksamheten mot teven och försökte att hinna läsa upp textremsan för mig innan den ändrades.

Kommunikation

Jag hade inga lekkamrater eller jämnåriga kamrater att prata med så när det kom någon på besök till oss så pratade jag hela tiden med dem. Om de hade barn med sig så blev jag jätteglad och ville prata med barnen och leka med dem. Jag var bra på att lyssna och att komma ihåg vad de vuxna sade. Speciellt sådant som de upprepade ofta. Det ledde till att jag visste precis vad mamma och pappa brukade säga till hundspekulanterna när det kom någon och skulle titta på valpar.

”De är veterinärbesiktigade och registrerade i SKK”, sade jag bland annat.

Mamma och pappa brukade visserligen använda samma uttryck och fraser i dialogen med köparna, men de kunde även anpassa samtalet efter situationen. Det förstod inte jag. Jag trodde nog snarare att varje samtal var som ett slags färdigt manuskript där köparna ställde vissa frågor och så svarade mamma och pappa med sina bestämda svar och faktauppgifter. Dessutom tyckte jag att det egentli-

gen var onödigt att vänta in köparnas frågor när mamma och pappa ändå visste vad köparna skulle fråga om.

Det är väl lika bra att mamma och pappa berättar allting på en gång istället, tänkte jag.

Det gjorde de inte. Så då försökte jag att göra det åt dem eftersom jag visste vad de skulle säga. Mamma och pappa ville gärna sköta samtalet med kunderna själva så min storasyster fick ta hand om mig medan valpförsäljningen pågick. Vi satt på hennes säng och hon läste ur boken Min morbror Trollkarlen för mig tills kunderna hade åkt hem.

När mamma skulle gå på buggkurs så tyckte jag att det var tråkigt och orättvist för jag visste inte att det var kul att dansa och jag ville att hon skulle vara hemma hos mig. Då fick mina syskon vara barnvakter åt mig. Vi hyrde filmer och köpte hem godis och läsk. Den lösningen tyckte jag om. Ibland hade mina syskon med sig sina kompisar under barnvaktstiden. Det hade jag ingenting emot. Då fick jag ännu fler personer att tala med. Mina syskon var inte lika roade av att jag pratade hela tiden. En gång plockade en av mina storebröder fram klockan vid ett sådant tillfälle.

”Nu ska vi se”, sade han.

Han tryckte på klockan och den pep till.

”Vad tar du tid på för någonting?”, frågade jag.

”Jag skulle se hur länge som du kunde vara tyst”, svarade han och talade om hur lång tid det hade gått.

Sedan stängde han av klockan igen. Jag blev arg och ledsen.

Det var orättvist av honom att inte tala om vad tidtagningen gick ut på för då kunde jag inte vara tyst, tänkte jag.

”Jag kan visst vara tyst”, sade jag.

Sedan försökte jag att vara tyst för att bevisa att det var sant, men jag visste inte hur länge som jag lyckades att vara det.

Skoltiden

Förskoletiden 1986

Jag vill leka och få kamrater

Förskolan var på den tiden inhyst i en falurödmålad prästgårdsflygel. Vi tog av oss ytterkläderna och steg in i det stora rummet. En klasskompis hade fyllt år och kom fram med ett paket till mig.

”Här får du, Lena”, sade han.

”Tack”, svarade jag förvånad.

”Ska du inte öppna det?” frågade han.

Jag öppnade paketet.

Pip!

Någonting studsade upp mot mig. Jag släppte paketet. Alla kamraterna skrattade. Jag visste inte om han hade gett skämtpresenten till någon mer innan mig eller om jag var den enda som fick ta emot den. Det verkade så självklart för kompisarna att han skulle ge den till mig, eftersom de kunde räkna ut att jag skulle vara naiv nog att tro att någon verkligen skulle vilja ge mig en present utan orsak och att jag därför skulle öppna den utan att misstänka någonting. Jag hade visserligen förmågan att fantisera, men min bristande förmåga att tänka mig in i de andras situation och föreställa mig vad de tyckte och tänkte gjorde att jag inte kunde föreställa mig att han skulle vilja lura mig och ha roligt åt mig, eftersom jag inte hade försökt att lura någon på det sättet själv. Följden blev att när

jag fyllde år så önskade jag mig en skämtpresent av samma sort. Jag tog med mig den till förskolan precis som han hade gjort, men det var ingen som ville öppna min skämtpresent. Då kändes det väldigt meningslöst att jag hade önskat mig den.

Efter morgonsamlingen ställde vi undan stolarna. Jag tittade ut genom fönstret och såg lekplatsen som låg på baksidan av skolan. Det fanns gungor och en rutschkana. Jag älskade rutschkanor. Fröken fattade tag om min hand.

”Nu ska vi ställa oss i en ring. Ta tag i Selmas hand nu, Lena”, uppmanade hon.

Klasskamraten sträckte ut sin hand mot mig. Jag pekade mot fönstret.

”Jag vill gå ut och åka rutschkana”, sade jag.

”Vi ska gå ut sen. Nu ska vi leka ’Björnen sover’”, svarade fröken.

Efter sånglekarna skulle vi leka på egen hand.

”Ska vi bygga ett torn?” frågade jag ivrigt.

”Nej. Vi håller på att bygga en väg”, svarade de.

”Jaha”, mumlade jag besviken.

Ni kan bygga er dumma väg. Jag ska bygga ett torn, tänkte jag.

Jag staplade klossarna ovanpå varandra. De vinglade till och tornet rasade över killarnas väg som gick sönder.

”Lena förstörde vägen! Hon borde ha strykt!” utbrast en av dem.

Jag blev rädd för jag förstod att han trodde att jag hade förstört vägen med flit och det hade inte alls varit min avsikt.

”Vi ska leka tillsammans och inte bråka”, sade en av tjejerna.

Hon drog med mig till dockvrån istället.

Jag valde ut ett av mina finaste bokmärken och gav det till en tjej som jag ville bli kompis med.

Om hon får det här fina bokmärket. Då blir hon glad och vill bli vän med mig, tänkte jag.

”Varsågod”, sade jag.

”Jag vill inte ha ditt fula bokmärke”, svarade hon.

Den reaktionen hade jag inte förväntat mig. Jag blev ledsen, besviken och arg på henne.

Hon vill inte bli vän med mig. Det var elakt av henne att säga så

där för mitt bokmärke är fint och inte fult, tänkte jag.

Sedan rimmade jag på hennes namn av rent raseri. Då tryckte hon upp mig mot väggen.

”Retas du med mig, va?!” röt hon.

Hjälp! Nu är hon arg på mig och hon är mycket starkare än vad jag är. Jag ska inte retas för det får man inte göra och jag tycker inte om när någon retas med mig, tänkte jag.

”Nej. Förlåt!” vädjade jag.

Hon släppte taget om mig.

”Bra, men gör inte om det igen”, sade hon.

En oväntad händelse på skolbussresan hem

När skoldagen var slut gick vi ut och ställde upp oss på två led och så kom det två skolbussar. Då gällde det att känna igen busschauffören och kliva på rätt skolbuss, eftersom de åkte åt två olika håll. Bussarna såg likadana ut och jag hade svårt att känna igen busschaufförerna så det var ett väldigt stressande moment för mig att hitta rätt buss.

En av bussarna hade några främre säten där man kunde sitta med ryggen mot busschauffören. Jag ville inte sitta på något av de sätena, eftersom jag lätt blev åksjuk av att åka baklänges. Ibland när vi åkte med samma buss som de äldre eleverna så var de säten där jag brukade sitta upptagna och då fick jag åka baklänges i alla fall. Under en av dessa hemfärder så körde bussen förbi mitt hus. Jag blev lite nervös.

Bussen kommer att vända på våra grannars uppfart och när vi åker förbi mitt hus igen så kommer bussen säkert att stanna. Trots att jag får kliva av på fel sida för en gångs skull, tänkte jag.

Bussen vände mycket riktigt på grannarnas uppfart och åkte tillbaka samma väg, men utan att stanna vid mitt hus. Jag såg huset försvinna utanför fönstret och jag tittade förtvivlat på de äldre eleverna och jag utbrast:

”Men jag skulle ju gå av där!”

Någon av dem reagerade snabbt och svarade:

”Skulle du gå av där?”

Jag svarade eller nickade och kände hur tårarna var på väg. Under tiden så sade personen till busschauffören:

”Du. Det var en liten tjej som skulle gå av där borta.”

Busschauffören vände på huvudet och fick syn på mig. Han utbrast:

”Oj förlåt. Jag såg inte att du var med idag när du satt bakom mig.”

Han backade tillbaka bussen och släppte av mig.

Lågstadietiden

Social interaktion

Jag läste igenom matematikuppgiften. Det gick lätt för mig att koncentrera mig på uppgiften. Glasögonen gjorde att jag inte längre blev trött och fick ont i huvudet. Jag tittade upp på klockan. Det var snart rast. Jag reste mig upp och traskade bort till klasskamraternas bänkar.

”Kan du vara min livvakt och skydda mig mot Kennet på rasten?” frågade jag klasskamraterna i tur och ordning.

”Ja”, svarade en av tjejerna till sist.

Jag återvände till min bänk och fortsatte med matematikuppgiften. Fröken vandrade runt i klassrummet och hjälpte dem som räckte upp handen. Nu kom hon till min bänk, fast jag inte hade räckt upp handen.

”Vad var det som du frågade Ylva och de andra om?” frågade hon.

”Jag frågade om de kunde vara mina livvakter på rasten, men nu ska jag göra klart uppgiften”, svarade jag.

Jag trodde att fröken skulle bli arg för att jag hade lämnat min plats. Vi skulle sitta på våra platser och arbeta med uppgifterna tills vi var färdiga med dem. Jag fick umgås med kamraterna på rasten istället för på lektionen.

”Vem är det som du behöver skyddas mot på rasten, Lena?”
frågade fröken.

Jag berättade vem det var. Hon visste vem jag menade.

”Vad är det han gör som får dig att bli rädd för honom, Lena?”
frågade hon.

Jag funderade.

”Ibland jagar han mig och stör oss när vi leker och nu tar han min mössa också. Jag måste ha någon som skyddar mig mot honom”, svarade jag.

Hon skakade på huvudet.

”Du ska inte behöva vara rädd för honom, Lena. Jag ska säga till dina kamrater att de inte behöver vara dina livvakter för du och jag ska tala med honom och förklara hur du känner dig. Jag tror inte att han förstår det och det är därför som han gör så där. Han menar säkert ingenting illa”, förklarade hon.

”Jag vågar inte prata med honom. Jag är rädd för honom”, protesterade jag.

Hon nickade.

”Det förstår jag att du är eftersom du vill ha någon som skyddar dig mot honom och det betyder att du tycker att han verkar vara farlig. Det är därför som jag tycker att vi ska tala med honom tillsammans du och jag så att du kan känna dig trygg och veta att han inte kommer att göra dig någonting illa. Jag vet att han inte är farlig utan att han är snäll, fast han kanske vill låtsas att han är lite tuff ibland och jag tror att det är det som skrämmer dig. Nu går vi och pratar med honom”, sade hon.

Jag tyckte att det var nervöst att tala med honom. Trots att fröken var med och jag visste att jag inte behövde vara rädd för att han skulle göra mig någonting.

”Är hon rädd för mig? Hon verkar inte vara särskilt rädd för mig nu”, sade han.

”Det beror på att hon är tillsammans med mig och att jag har lovat att du inte ska göra henne någonting. Hon känner inte dig och vet inte om du bara skojar med henne på rasten eller om du vill göra henne någonting illa. Hon tycker inte om när du jagar henne

och tar hennes mössa. Kan du sluta att göra det?” förklarade fröken.

Det lovade han att göra. Då kände jag mig trygg under rasten igen. Jag upplevde det som att han försökte att hålla sitt löfte. Om han någon gång glömde bort sig och tog min mössa eller om han jagade mig så påminde mina klasskamrater honom om att han skulle låta mig få vara ifred. Då respekterade han det och jag kunde slappna av igen.

Extragymnastiken

Efter rasten fortsatte jag med matematikuppgifterna.

”Jag har satt äggklockan nu så att du kommer ihåg att gå iväg till extragymnastiken, Lena”, sade fröken.

”Tack. Åh nej! Jag hade en läxa som jag skulle skriva ner tills extragymnastiken idag!” utbrast jag.

”Du kan sätta dig i grupprummet och skriva ner läxan så kan du fortsätta med matematiken sen”, sade hon.

”Tack”, sade jag.

Jag tog med pennan och suddgummit och pappret till grupprummet. Dörren till grupprummet låg till höger om den svarta tavlan. Jag stängde dörren om mig och satte mig ner vid bordet. Jag stirrade ner på pappret.

”Kan du försöka att skriva ner hur det känns när du blir rädd för att göra någonting på gymnastiklektionerna?” hade gymnastikläraren sagt i förra veckan.

Jag fattade tag med fingrarna om det triangelformade penngreppet. ”Jag vet att det inte kan vara farligt att göra som du säger att vi ska göra, eftersom du inte skulle be oss att göra saker om det var farligt och vi kan skada oss, men det finns en röst i mitt huvud som varnar mig för att göra saker eftersom det kan vara farligt och jag kan skada mig och då gör jag som den rösten säger åt mig för att vara säker på att inte göra mig illa”, skrev jag. Jag återvände till min bänk och arbetade med matematikuppgiften tills äggklockan ringde. Då lade jag undan matematikboken och räknehäftet och pennskrinet i bänken.

Gymnastik var det enda ämnet som jag fick extra stöd i. I tredje klass var vi tre stycken på skolan som fick extragymnastik. På extragymnastiken skulle jag öva på sådant som jag tyckte var svårt och obehagligt på de vanliga gymnastiklektionerna. Det kunde vara att våga klättra allra högst upp i ribbstolen. Hoppa från plinten ner i tjockmattan. Göra kullerbyttor. Hänga i knäveckan. Stå på huvudet. Hoppa höjdhopp. Gå balansgång. Kasta och ta emot en boll.

Vi kunde ägna en hel timme åt att öva på att våga hoppa ner i tjockmattan från plinten eller våga hoppa över ribban och landa i tjockmattan. Min ojämna dagsform gjorde att jag kunde klara av vissa övningar under en lektion, men inte under nästa lektion och det kunde jag inte förklara, eftersom jag inte visste vad det berodde på.

Extragymnastiklektionerna gick ut på att få mig att våga pröva att göra övningarna och upptäcka att det inte var så farligt som den inre rösten påstod att det kunde vara. Läraren tvingade mig aldrig att göra någonting mot min vilja.

”Kan du berätta för mig vad det är som du tänker på när du står där på plinten?” frågade hon.

”Jag är rädd för att hoppa för långt och fastna i basketkorgen”, svarade jag.

”Jag lovar att du inte kommer att hoppa för långt och fastna i basketkorgen, Lena.”

”Tänk om jag hoppar längre än tjockmattan och landar utanför den och slår mig då?”, frågade jag.

”Det kommer du inte att göra, Lena, men jag ställer mig här utanför tjockmattan så att jag kan fånga dig om du ändå skulle hoppa så långt.”

”Lovar du att ta emot mig då?” frågade jag.

”Ja, det lovar jag”, svarade hon.

Jag hoppade och landade långt ifrån slutet av tjockmattan.

Förberedelser för övergången till mellanstadiet

När jag kom tillbaka till klassrummet efter extragymnastiken så lade klasskamraterna undan sina matematikböcker och räknehäften.

Fröken reste sig upp och ställde sig framför svarta tavlan.

”I höst ska ni börja på mellanstadiet. Där finns det bara två klasser. En klass som heter Blixten och en klass som heter Pilen. I båda klasserna går det elever från årskurs fyra, fem och sex. Det betyder att hälften av er kommer att gå i Blixten och hälften av er kommer att gå i Pilen. Jag går ut i korridoren nu och så får ni komma ut till mig en och en och tala om vilken klass som ni helst vill gå i och om det är någon eller några klasskamrater som ni väldigt gärna vill gå tillsammans med”, sade hon.

”Vilken klass vill du gå i?” frågade jag en klasskamrat.

”Blixten. De stökiga eleverna hamnar oftast i Pilen. Säg att du vill gå i Blixten för att det är bäst arbetsro där”, sade hon.

Jag litade på henne och framförde mitt önskemål om att få gå i Blixten och få en bra arbetsro. Önskemålet beviljades och jag hamnade på Blixtens klasslista. Jag tyckte att hon hade haft rätt i sin beskrivning av arbetsron i klassrummet även om jag hade behövt ha ännu mer arbetsro på grund av mina svårigheter.

Kyrkans barnverksamhet

Det var måndag så efter mellanmålet skjutsade pappa mig till församlingshemmet och träffen med Kyrkans juniorer. Jag hängde av mig ytterkläderna i tamburen och gick uppför trappan till övervåningen. Ledaren hade ställt fram stolarna i en halvcirkel framför altaret. Mina kompisar satt redan på varsin stol så jag satte mig på min plats bredvid ledaren.

”Vad bra. Nu tror jag att alla har kommit. Då ska vi ha upprop. Idag ska vi säga vad vi har för modell på bilen och om vi inte vet vad det är för modell så kan vi säga vilken färg det är. Vad är det för modell på bilen hemma hos dig Lena?” frågade hon.

”Det vet jag inte”, svarade jag.

”Vet du vilken färg det är på bilen då?” frågade hon.

”Vilken av dem?” frågade jag.

”Kommer du ihåg vad det var för färg på bilen som du åkte i idag när du skulle åka hit?” svarade hon.

”Grå”, svarade jag.

Jag visste inte var jag skulle göra av blicken, så ibland kunde den följa foten som lekte med mattfransarna på golvet och ibland kunde den titta på ljusen eller på mattans mönster.

”Idag ska vi göra färdigt våra adventskransar, men först ska vi sjunga ’Jag älskar dig Jesus’. Jag hämtar rockringarna medan ni ställer er upp”, sade hon.

Vi ställde oss i en ring på golvet på avstånd från pianot och från borden. Hon lade rockringarna i mitten av ringen.

”Vilka vill gå in i mitten när det är dags?” frågade hon.

”Jag!” svarade jag och en till kamrat.

Kamraten snurrade med rockringen runt midjan under refrängen. Jag lät rockringen ligga kvar på golvet och så hoppade jag jämfota in och ut ur rockringen enligt ett visst bestämt mönster. Efteråt gick vi in i förrådet och hämtade adventskransarna. Jag satte mig med min krans vid köksbordet tillsammans med de andra.

”Vem ska följa med på lägret i vår?” frågade en kompis.

”Jag”, svarade de andra.

”Ska inte du åka med Lena?” frågade en av dem.

”Jag vet inte. Jag har aldrig varit på läger förut”, svarade jag.

”Din syster åkte på våra läger och hon tyckte att det var jättekul och det tror jag att du också skulle tycka. Jag kan prata med dina föräldrar om lägret om du vill”, sade ledaren.

”Ja”, svarade jag.

Vi samlades i ringen framför altaret. Två kamrater tände ljusen. Vi sjöng ”Vara riktigt stilla” och bad aftonbön. Efteråt satt vi tysta en stund. Det kändes lugnt och tryggt inombords. Oavsett hur jobbigt det hade varit i skolan under dagen. Två kamrater släckte ljusen. Motvilligt reste jag mig upp och gick nerför trappan. Jag längtade redan till nästa måndag när jag tog på mig ytterkläderna.

Lägret med kyrkans barnverksamhet

Grönsveden hette lägerplatsen. Det var en röd stuga med vita knutar, kök och två mindre rum på nedervåningen och ett loft på

övervakningen. Dasset och vedboden låg ute på gården. Det rann en bäck i närheten och i skogen låg det minst ett högt berg. Vi fick inte gå ut ensamma i skogen, eftersom det var lätt att gå vilse. En av ledarna sprang vilse under sin joggingrunda. Han var borta så länge att de andra ledarna nästan hann starta en skallgångskedja efter honom innan han var tillbaka.

Temat för lägret var "fina fisken". Vi gick upp på ett berg. Där fick vi varsin fisk av trä som vi kunde hänga i en rem runt halsen. Tillbaka på gården så tog vi pinnar och ritade varsin halva av fisken på marken för att visa att vi var vänner. På kvällen hade vi en melodifestival där ledarna mimade till låtar och vi dansade efteråt. Det var för att ett läger hade sammanfallit med melodifestivalen ett år och då hade ledarna gjort en egen melodifestival istället.

Deltagarna jagade några av de manliga ledarna tills ledarna låste in sig på dass. Jag begrep inte varför de andra deltagarna mobbade ledarna? Det enda argumentet som jag lyckades att urskilja var att någon av ledarna rökte och därför jagade de just honom för att kunna beslagta cigaretterna och gömma dem. Det verkade ganska logiskt, eftersom det var dumt och farligt att röka, men att jaga folk var ändå elakt. Jag försökte därför att hjälpa ledarna tills jag inte orkade längre och jag blev ledsen och gick till min vanliga ledare för att få en förklaring till deltagarnas märkliga beteende.

"De jagar bara ledarna på skoj. Ledarna tycker att det är roligt. Även om de blir väldigt andfådda", förklarade hon.

De andra deltagarna var lika förbryllade för att jag inte hjälpte dem med att försöka fånga ledarna istället.

Vi spelade brännboll mot ledarna. Sedan lekte vi affär medan vi väntade på att få åka hem. Vi valde ut några stora stenblock och öppnade en butik ovanpå dem. Där såldes pinnar och blommor och annat för ett visst antal småstenar och gruskorn. Jag klarade av att handla i de andras affärer, men om jag försökte att öppna en egen butik så valde de andra barnen att handla i de andra affärerna och jag förstod aldrig varför. Kanske var det för att de andra bedrev sin handel tillsammans och jag försökte att sköta min affär ensam?

Mellanstadietiden

Mitt extrema sömnbehov

Energien som jag fick genom att försöka sova på bussen till skolan räckte inte. Jag var trött redan när jag kom till skolan, eftersom det alltid småpratades på bussen. Det fanns ett element i korridoren utanför klassrummet. Elementet var ganska högt och utformat som två lodräta runda spiraler med vågräta ”hyllplan” mellan sig och inuti elementet rann det varmt vatten. Ljudet av vattnet i elementet gjorde mig lugn och det var varmt och skönt att luta sig mot elementet. Dessutom var det översta ”hyllplanet” lagom högt att vila huvudet emot. Jag lade armarna ovanpå elementet och lutade huvudet mot armarna och passade på att sova ett tag till. Klasskamraterna upptäckte vad jag höll på med. De försökte att dra bort mig så att jag nästan slog i huvudet i elementet. Lärarna uppfattade att det var en konflikt mellan mig och kamraterna och snart stod det klart för lärarna att jag stod och sov mot elementet.

”Sover du dåligt om nätterna, Lena? Läger du dig för sent om nätterna, Lena?” frågade de.

Jag skakade på huvudet.

”Nej. Det gör jag inte”, svarade jag.

Jag blev rädd för att de skulle ringa hem till mamma och pappa och klaga på att jag sov för lite om nätterna. Lärarna visste inte att jag lade mig mellan 20 och 21, vilket inte var särskilt sent utan

snarare kändes som tidigt för mig som hade ett extremt sömnbehov och hade svårt att varva ned och somna om kvällarna.

Jag gick in i klassrummet och satte mig vid bänken. Det var fler elever i klassrummet samtidigt än vad jag var van vid från lågstadiet.

”Kan ni vara tysta så att vi kan börja lektionen någon gång? Att det ska vara så svårt för er att bara gå in och sätta er och vara tysta. Alla är här. Bra. Då kan ni ta upp planeringsböckerna så ska vi gå igenom veckans beting med er i årskurs fyra och fem. Sexorna börjar att arbeta med sitt beting”, sade lärarna.

Jag tog upp min planeringsbok.

”Vad är det här för kacklande? Ni skulle ta upp era böcker så vi. Ta upp dem och var tysta. Ni måste lära er att ta upp era böcker utan att börja att prata med bänkgrannen”, sade lärarna.

De talade om för oss hur många sidor och vilka uppgifter som skulle hinnas med i matematik, svenska, bild och OÄ under veckan. Jag skrev upp det i planeringsboken.

”Bra. Då kan ni i årskurs fyra ta med er era engelskaböcker och gå iväg”, sade lärarna.

Engelska

Engelska var krävande för mig. Jag förstod inte hur orden skulle uttalas. Mina tänder i överkäken satt inte mitt emot tänderna i underkäken och jag hade överbett. Det var förmodligen därför som det var omöjligt för mig att uttala det där läspljudet som förekom i många ord, till exempel ”the”. Jag hade tillräckligt svårt med den svenska grammatiken så den engelska grammatiken gick ännu sämre. Komma ihåg glosorna gick bra, men att böja dem rätt och att sätta in dem i en korrekt meningsbyggnad gick sämre.

Jag fick använda all min koncentration för att försöka förstå kunskaperna som läraren förmedlade framme vid tavlan. Jag lyssnade och antecknade. Det var tråkigt och svårt att förstå. Jag kämpade och närmade mig gränsen för min kapacitet att ta in ny information och försöka att förstå den. Vid sådana tillfällen var det lätt att börja att göra diverse konstiga saker som en reaktion mot att det blev för

mycket information eller för många intryck utifrån. Jag höll radergummit i vänsterhanden och vickade fram och tillbaka med det mot bänken medan jag skrev och lyssnade. Det var en lugnande rörelse som gjorde att jag orkade att upprätthålla koncentrationen fast det var superjobbigt.

Det fungerade tills suddgummit ramlade ur handen och landade på golvet bredvid bänken. Jag sträckte vänsterhanden så långt ner mot golvet som möjligt och trevade efter gummibiten utan att släppa läraren med blicken och jag lyssnade på genomgången. Det gick inte att nå det. Jag släppte läraren med blicken och tittade efter var suddgummit låg och plockade upp det och började att vicka med det medan jag återupptog skrivandet och lyssnade för att lista ut vad jag hade missat. Fröken tystnade.

”Lena”, sade hon.

Jag avbröt skrivandet.

”Ja?” svarade jag.

”Vad sa jag precis nyss?” frågade hon.

”Jag vet inte. Jag hörde inte vad du sa”, svarade jag.

”Nej. Just det. För du lekte med ditt sudd istället för att lyssna på genomgången”, sade hon.

Jag skakade på huvudet.

”Jag lekte inte! Jag lyssnade, men så tappade jag suddgummit och var tvungen att plocka upp det för att kunna fortsätta att lyssna på vad du sa!” svarade jag argt.

För mig var att leka med suddgummit istället för att lyssna på genomgången detsamma som om jag hade suttit och kastat med det eller rullat runt det över bänkklocket och inte hade lyssnat eller antecknat någonting alls. Det visste jag att jag inte hade gjort. Jag hade ansträngt mig till det yttersta för att lyssna på genomgången och för att förstå vad fröken sade och jag kände mig oskyldigt anklagad av henne.

”Vi ska inte slösa mera tid på att diskutera det här nu, men jag vill att ni alla ska veta att vi lärare ser allt som ni gör och ser vi att ni inte lyssnar utan håller på med någonting annat så får ni frågan direkt. Nu vet ni det till nästa gång”, sade hon.

Hon fortsatte lektionen och var inte medveten om att hon hade skapat en regel i mitt medvetande. En regel som löd: "Släpp aldrig läraren med blicken under genomgången om du inte behöver titta ner i anteckningsblocket, för då kommer läraren att tro att du inte lyssnar och då kommer du att få frågor som du inte kan besvara och läraren tycker sämre om dig, eftersom han eller hon tror att du inte lyssnar och bryr dig om vad han eller hon försöker att lära ut för någonting".

Fokus låg lika mycket på att skriva som att tala och läsa högt. Klasskamraterna uttalade orden och meningarna rätt. Jag kunde inte uttala någonting rätt. Det lät hemskt. Jag blev så nervös inför högläsningen att jag började att stamma och det gjorde mig ännu mer nervös. Det slutade med att jag vägrade att läsa högt. Jag satt bara tyst när fröken sade mitt namn. Hon väntade och prövade att läsa de första orden i meningen för att jag skulle komma på var i texten vi var någonstans och få en chans att haka på, men jag sade ingenting. Det kändes som om det gick minst tio minuter.

"Vill du inte läsa?" frågade hon.

Jag skakade på huvudet. Hon suckade.

"Då kunde du väl ha sagt det istället så kunde jag ha låtit någon annan fortsätta att läsa!" utbrast hon.

Jag tyckte att hon borde ha förstått att jag inte ville läsa när jag inte läste. Vid lektionens slut fick vi med oss kassetband med dialogerna på.

"Nu tar ni hem kassetterna och lyssnar på dialogerna och övar på dem. Nästa lektion ska ni läsa dialogerna tillsammans med en kompis ute i korridoren och spela in det så att jag kan lyssna på er", sade hon.

Jag väntade tills de andra hade gått ut ur klassrummet. Fröken samlade ihop sina saker.

"Om man inte har någon kompis att läsa tillsammans med då?" frågade jag.

"Då får du välja ut någon som du litar på och fråga om den vill läsa tillsammans med dig", svarade hon.